

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku

LBI.410.019.01.2021

01264421

Pan
Robert Szewc
Komendant Wojewódzki Policji
Komenda Wojewódzka Policji
w Białymstoku
ul. Sienkiewicza 65, 15-003 Białystok

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/040 – Przygotowanie wybranych podmiotów do realizacji zadań na rzecz zapewnienia porządku publicznego z wykorzystaniem środków przymusu bezpośredniego

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Jednostka kontrolowana	Komenda Wojewódzka Policji w Białymstoku ¹ , ul. Sienkiewicza 65, 15-003 Białystok
Kierownik jednostki kontrolowanej	Robert Szewc, Komendant Wojewódzki Policji od 13 marca 2020 r. Poprzednio, tj. od 12 stycznia 2016 r. do 12 marca 2020 r. Komendantem Wojewódzkim Policji był Daniel Kolnierowicz.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie organizacyjne i kadrowe KWP do realizacji zadań ustawowych w zakresie ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego. 2. Przydział, ewidencjonowanie, przechowywanie oraz pobieranie środków przymusu bezpośredniego (dalej „śpb”), broni palnej i amunicji. 3. Szkolenie i ćwiczenia oddziałów, samodzielnych pododdziałów prewencji Policji i nieetatowych pododdziałów, oddziałów prewencji Policji. 4. Przygotowanie i prowadzenie działań sił policyjnych z użyciem śpb w ramach operacji (akcji) policyjnych. 5. Podejmowanie i przeprowadzanie interwencji z zastosowaniem śpb. 6. Odpowiedzialność dyscyplinarna. Pomoc psychologiczna i prawna udzielana policjantom. 7. Rozpatrywanie oraz załatwianie skarg obywateli i instytucji na działania Policji i zachowania policjantów oraz nadzorowanie ich rozpatrywania przez jednostki Policji. 8. Pomoc psychologiczna i prawna zapewniana uprawnionym funkcjonariuszom Policji, gdy następstwem użycia lub wykorzystania śpb lub broni palnej była śmierć lub zranienie osoby.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2021 do dnia zakończenia kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontrolerzy	1. Tomasz Suchowierski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/95/2021 z dnia 9 lipca 2021 r. 2. Marek Ozga, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/118/2021 z 23 sierpnia 2021 r. (akta kontroli str. 1-5)

¹ W dalszej treści „KWP” lub „Komenda”.

² Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 1200), zwana w dalszej treści „ustawą o NIK”.

III. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Policja garnizonu podlaskiego była przygotowana do realizacji zadań na rzecz zapewnienia porządku publicznego w wykorzystaniem środków przymusu bezpośredniego. Oddział Prewencji Policji, który realizuje zadania i przedsięwzięcia na rzecz ochrony porządku publicznego, posiadał wymaganą obsadę kadrową i mógł zostać wsparty przez prawidłowo zorganizowany nieetatowy oddział prewencji. Oddział nie był wyposażony w uzbrojenie i sprzęt zgodny ilościowo z normami ustalonymi przez KGP. Mniejsza ilość sprzętu wynikała przede wszystkim z braku dostaw centralnych, które nie pokrywały pełnych należności na dany asortyment sprzętu. Posiadane przez Oddział Prewencji uzbrojenie i sprzęt umożliwiały jednak prawidłowe pełnienie służby, a ich zróżnicowanie dawało możliwość wyboru środków przymusu bezpośredniego o możliwie najmniejszej dolegliwości. Wyjątek stanowiły środki transportu, niezapewniające miejsc dla całego stanu osobowego Oddziału Prewencji, co wynikało przede wszystkim ze zbyt niskich norm wyposażenia. Funkcjonujący w KWP system szkoleń, przygotowujący funkcjonariuszy do realizacji zadań związanych z użyciem lub wykorzystaniem środków przymusu bezpośredniego i broni palnej nie był w pełni skuteczny i efektywny ze względu na niepełną realizację potrzeb szkoleniowych oraz szczególnie warunki epidemiologiczne panujące w kontrolowanym okresie. Wprawdzie wszyscy zobowiązani do tego funkcjonariusze odbyli przeszkolenia w zakresie uprawnień i stosowania środków przymusu bezpośredniego oraz adaptację zawodową w oddziałach prewencji, w ramach szkolenia zawodowego podstawowego, to jednak kursy specjalistyczne z tego zakresu były realizowane w niewielkim stopniu w odniesieniu do zgłoszonych potrzeb. KWP we właściwy sposób realizowała zabezpieczenie bezpieczeństwa i porządku publicznego podczas prowadzonych operacji i akcji związanych z wydarzeniami o charakterze masowym. Operacje i akcje policyjne były dowodzone przez doświadczonych funkcjonariuszy i w oparciu o rzetelnie przygotowane i zatwierdzone zgodnie z obowiązującymi przepisami plany operacji i akcji. We wszystkich operacjach i akcjach osiągnięto założone cele, jakimi najczęściej było zapewnienie ochrony życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami. Działania policyjne prowadzone były z poszanowaniem praw obywatelskich, zgodnie z zasadą stosowania jak najmniej inwazyjnych środków do osiągnięcia zamierzonego celu. Podejmowane interwencje z zastosowaniem środków przymusu bezpośredniego były przeprowadzane z zasady prawidłowo i zgodnie z obowiązującymi przepisami. W wybranej losowo próbie 20 przypadków zastosowania śpb nieprawidłowości wystąpiły tylko w jednej sprawie i zostały ujawnione podczas wewnętrznych postępowań wyjaśniających. We właściwy sposób była sporządzana dokumentacja związana z użyciem śpb podczas interwencji. Skargi na użycie przez policjantów środków przymusu bezpośredniego załatwiano terminowo, dokonując rzetelnej analizy materiału dowodowego oraz odpowiednio dokumentując czynności. Wyniki przeprowadzonych postępowań wyjaśniających były w uzasadnionych przypadkach wykorzystywane jako materiał szkoleniowy w procesie doskonalenia zawodowego lub też do przeprowadzenia rozmów dyscyplinujących z funkcjonariuszami w celu zapobiegania, wykrywania i korygowania nieprawidłowości związanych ze stosowaniem śpb. Udzielana policjantom pomoc psychologiczna była łatwa i szybko dostępna. KWP zapewniła też możliwość skorzystania przez pokrzywdzonych przestępstwem funkcjonariuszy z pomocy prawnej, z której jednak policjanci nie korzystali.

Stwierdzona podczas kontroli NIK nieprawidłowość związana z niewyznaczeniem przez Komendanta, tylko przez Naczelnika Sztabu Policji dowództwa nieetatowego oddziału prewencji, miała charakter formalny i nie miała wpływu na realizowanie przez KWP ustawowych zadań w zakresie ochrony porządku publicznego.

³ Najwyższa Izba Kontroli formuluje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie organizacyjne i kadrowe KWP do realizacji zadań ustawowych w zakresie ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego

Opis stanu faktycznego

1.1. Stan zatrudnienia oddziału prewencji Policji

Oddział Prewencji Policji w Białymstoku (dalej: „OPP”) został utworzony decyzją Nr 12 Komendanta Głównego Policji z dnia 22 stycznia 2016 r. w sprawie utworzenia, struktury organizacyjnej i etatowej oddziałów prewencji Policji oraz samodzielnych pododdziałów prewencji Policji⁵ (dalej: „decyzja Nr 12 KGP”). Zgodnie z decyzją OPP miało się składać z ośmiu komórek organizacyjnych, w których miało służyć 243 policjantów. Faktyczny stan etatowy OPP wynosił na początek roku w latach 2019-2020 oraz na koniec I półrocza 2021 r.: 239, 243, 243 i 233 osoby, co stanowiło odpowiednio 98,3%, 100%, 100% i 95,9% stanu normatywnego. Nieobsadzone pozostawały stanowiska referentów i policjantów w kompanii prewencji: cztery na początku 2019 r. i 10 na koniec I półrocza 2021 r. Nie występowały wakaty w plutonach wsparcia taktycznego, wzmocnienia, zespołach szkolenia, medycznych i w innych komórkach organizacyjnych.

Kierownik Sekcji Doboru i Doskonalenia Zawodowego wyjaśnił, że: „Wakaty wynikały z naturalnego ruchu kadrowego w OPP – policjanci przenoszeni byli do służby w komendach miejskich i powiatowych (na wniosek komendantów), zaś zwalniane miejsca były zapelniane przez nowoprzyjętych policjantów. Wakaty miały charakter przejściowy i występowały z zasady w okresie poprzedzającym termin przyjęcia do służby nowych kandydatów. Nie miały one wpływu na funkcjonowanie OPP i dotyczyły tylko najniższych stanowisk OPP (w 2019 r. 3 referentów i 1 policjanta, a w czerwcu 2021 r. 4 referentów i 6 policjantów). Każdy realizowany w KWP nabór do służby w pierwszej kolejności uwzględniał ukończenie stanu etatowego OPP do 100%, a w dalszej kolejności ukończenie stanów komend miejskich i powiatowych. /.../” (akta kontroli str. 6, 26)

1.2. Organizacja nieetatowego oddziału prewencji

Na podstawie § 5 ust. 1 zarządzenia nr 715 Komendanta Głównego Policji z dnia 22 grudnia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji i zakresu działania nieetatowych pododdziałów i oddziałów prewencji Policji⁶ (dalej: zarządzenie Nr 715 KGP) Komendant KWP decyzją Nr 4/2018 z dnia 23 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji i zakresu działania nieetatowych pododdziałów i nieetatowego oddziału prewencji Policji w Białymstoku (dalej: „decyzja Komendanta KWP Nr 4/2018”) utworzył w garnizonie podlaskim Nieetatowy Oddział Prewencji Policji (dalej: „NOP”) składający się z dwóch kompanii Nieetatowych Pododdziałów Prewencji Policji (dalej: „NPP”)⁷. Siedzibą dowódcy kompanii I NPP była Komenda Miejska Policji w Białymstoku, zaś kompanii I NPP Komenda Miejska Policji w Suwałkach. W decyzji Komendant określił: zasady organizacji, tworzenia, koncentracji i rozformowania NOP i NPP, zasady organizacji prowadzenia lokalnego doskonalenia zawodowego, zakres działań komórek organizacyjnych KWP związanych z organizowaniem, przygotowaniem do działania oraz prowadzeniem działań przez NOP oraz strukturę organizacyjną i zestawienia liczbowe policjantów NOP i NPP. Do NOP zostało przydzielonych ogółem 193 policjantów, z czego: 5 na stanowiska dowództwa NOP i po 94 do kompanii I i II NPP. Liczba utworzonych kompanii i przydzielonych do NOP policjantów była zgodna z dyspozycją § 5 ust. 2a zarządzenia nr 715 KGP.

W decyzji Komendanta KWP Nr 4/2018 nie określono imiennej kadry dowódczej NOP – decyzja zawierała niewypełniony formularz „Wykaz imienny dowództwa NOP w Białymstoku” (załącznik nr 3 do decyzji). Wykaz imienny dowództwa NOP nie został także

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Dz. Urz. KGP z 2016 r., poz. 2

⁶ Dz. U. KGP z 2018 r., poz. 96

⁷ Przy stanie etatowym OPP wynoszącym 243 policjantów.

określony innymi decyzjami Komendanta KWP, pomimo, iż taki obowiązek wynikał z dyspozycji § 5 ust. 1 pkt 4 zarządzenia Nr 715 KGP. W KWP wykazy imienne dowództwa NOP były sporządzane i aktualizowane przez Naczelnika Wydziału Sztabu Policji. Zagadnienie zostało opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”. Funkcjonariusze wyznaczeni do pełnienia funkcji dowództwa NOP zajmowali stanowiska i posiadali kwalifikacje zgodnie z określonymi w § 4 ust. 3 zarządzenia Nr 715 KGP.

Komendant nie wydawał decyzji i innych aktów prawnych, w których wyznaczał jednostki wchodzące w skład NOP do uzupełniania stanów osobowych OPP. (akta kontroli str. 7-25)

1.3. Zaangażowanie sił policyjnych w ramach odwołu Komendanta Głównego Policji

1.3.1. W latach 2019-2021 do działań poza terenem garnizonu podlaskiego, których celem było zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego, policjanci OPP zostali skierowani 24 razy. W poszczególnych operacjach udział wzięło od 19 do 147 funkcjonariuszy, tj. od 7,8% do 60,5% stanu zatrudnienia OPP. W kolejnych latach zrealizowano następującą liczbę operacji:

- w 2019 r. – 8 operacji, w których udział wzięło łącznie 532 policjantów (średnio w jednej operacji brało udział 67 policjantów). Największą operacją było zabezpieczenie zgrupowań w Warszawie w dniach 31 sierpnia – 2 września 2019 r., w tym Pałacu Prezydenckiego oraz Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (operacja „Rocznica 2019”) – w operacji udział wzięło 147 policjantów;
- w 2020 r. – 9 operacji, w których udział wzięło łącznie 740 policjantów (średnio w jednej operacji 82 policjantów). Największą operacją było zabezpieczenie Marszu Niepodległości w Warszawie w dniach 10-12 listopada 2020 r. („Niepodległość 2020”) – w operacji udział wzięło 120 policjantów;
- w 2021 r. – 7 operacji, w których udział wzięło 356 policjantów (średnio w jednej operacji 51 policjantów). Największą operacją był „Dzień Kobiet”, tj. zabezpieczenie w dniach 7-8 marca 2021 r. zgrupowań odbywających się w związku ze Strajkiem Kobiet w Warszawie – w operacji udział wzięło 97 funkcjonariuszy.

W okresie objętym kontrolą, do zabezpieczenia prewencyjnego wydarzeń w miejscach publicznych oraz w ramach akcji i operacji policyjnych w związku ze zgromadzeniami publicznymi poza garnizonem podlaskim nie angażowano zasobów NOP.

(akta kontroli str. 28, 36-38)

1.3.2. W latach 2019-2020 i w I półroczu 2021 r. policjanci OPP zrealizowali 37 750 godzin służby w godzinach nadliczbowych, w tym: w 2019 r. – 10 587 godzin, w 2020 r. – 14 982 godzin i w I półroczu 2021 r. – 12 180 godzin.

Wypracowane służby w nadgodzinach były na bieżąco rozliczane. Wg stanu na koniec półroczy w latach 2019-2020 i I półrocza 2021 r. do rozliczenia pozostawało odpowiednio: 2.013, 1.627, 1.123, 1.606 i 1.677 godzin. Z godzin wypracowanych w poszczególnych latach nierozliczone pozostało: za 2019 r. – 38,5 godziny, za 2020 r. – 29,5 godziny i za I półrocze 2021 r. – 508 godzin. Jak wyjaśnił I Zastępca Komendanta KWP: „Z zasady w zamian za czas służby przekraczający normę policjanci OPP otrzymywali dni wolne od służby w tym samym wymiarze, zgodnie z art. 33 ust. 3 ustawy o Policji. W przypadkach, w których z różnych względów nie było możliwości odbioru nadgodzin w formie czasu wolnego od służby policjantom wypłacane były rekompensaty pieniężne. Zdarzało się to jednak sporadycznie. Aktualnie policjanci mogą wybrać, czy wolą odebrać czas wolny czy rekompensatę.”

(akta kontroli str. 29-37, 39)

Tytułem rekompensat za przepracowane nadgodziny wypłacono funkcjonariuszom OPP:

- za 2019 rok: 5 funkcjonariuszom 1 568,66 zł (I półrocze 806,54zł oraz II półrocze 762,12zł),
- za 2020 rok: 2 funkcjonariuszom 94,50 zł (I półrocze 94,50 zł, za II półrocze brak nadgodzin do zapłaty),
- za 2021 rok: 6 funkcjonariuszom 6 121,20 zł (I półrocze). (akta kontroli str. 35)

W KWP nie analizowano wpływu nadgodzin i obciążenia pracą funkcjonariuszy OPP na poziom bezpieczeństwa w województwie podlaskim, w związku ze skierowaniem tych

policjantów do zabezpieczenia prewencyjnego wydarzeń w ramach akcji i operacji policyjnych poza macierzystym garnizonem. I Zastępca Komendanta KWP wyjaśnił, że: „Analizą stanu porządku i bezpieczeństwa w miejscach publicznych zajmują się komendanci miejscy i powiatowi w zakresie dotyczącym powierzonych im jednostek. Analizy sporządzają oni co najmniej raz w miesiącu i ujmują w nich wszelkie czynniki mogące mieć wpływ na stan bezpieczeństwa, w tym obsadę służb w podległej jednostce i ewentualną potrzebę skorzystania z sił OPP. Do tej pory nie wystąpiły przypadki braku możliwości udzielenia wsparcia jednostkom z terenu województwa spowodowanych działaniami OPP poza garnizonem lub odbieraniem przez funkcjonariuszy czasu wolnego za przepracowane nadgodziny.” Nie odnotowano też zdarzeń, „.../ których przyczyną mogłoby być przemęczenie funkcjonariuszy. Podstawową metodą zapobiegania przemęczeniu funkcjonariuszy było udzielanie im wolnego od służby. Przełożeni funkcjonariuszy organizowali służby w taki sposób, aby zapewnić ich pełną obsadę i jednocześnie policjanci mogli odebrać przysługujący im czas wolny w najbliższym możliwym terminie.”

(akta kontroli str. 36-37)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Komendant KWP nie określił w drodze decyzji imiennie policjantów pełniących funkcje: dowódcy NOP, zastępcy dowódcy NOP do spraw prewencji i pomocników dowódcy ds. logistyki i łączności, pomimo, iż taki obowiązek wynikał z § 5 ust. 1 pkt 4 zarządzenia Nr 715 KGP. I Zastępca Komendanta Wojewódzkiego wyjaśnił, że: „Ze względu na częste zmiany dowództwa NOP, w celu uniknięcia konieczności ciągłego aktualizowania decyzji Nr 4/2018 Komendanta Wojewódzkiego z dnia 23 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji i zakresu działania nieetatowych pododdziałów i nieetatowego oddziału prewencji Policji w Białymstoku, przyjęliśmy zasadę odrębnego sporządzania wykazu imiennego dowództwa NOP. Wykaz był sporządzany i na bieżąco aktualizowany przez Naczelnika Sztabu Policji KWP w Białymstoku, po wcześniejszym uzgodnieniu kandydatur na stanowiska dowódcze w NOP z Komendantem Wojewódzkim. Proces uzgadniania nie był jednak w żaden sposób dokumentowany. W przyszłości każdy wykaz dowództwa NOP będzie po uzgodnieniu zatwierdzany przez Komendanta Wojewódzkiego.”

(akta kontroli str. 25, 27)

Ocena cząstkowa

KWP była przygotowana do skutecznej ochrony porządku publicznego w trakcie zgromadzeń lub innych wydarzeń o charakterze masowym, w związku z którymi istniało zagrożenie wystąpienia zbiorowego naruszenia bezpieczeństwa i porządku publicznego. Wykonujący takie zadania oddział prewencji posiadał wymaganą obsadę kadrową. Prawidłowo zorganizowano też nieetatowy oddział prewencji. Stwierdzona nieprawidłowość o charakterze formalnym związana z niewyznaczeniem przez Komendanta, tylko przez Naczelnika Sztabu Policji dowództwa nieetatowego oddziału prewencji nie miała wpływu na realizację przez KWP ustawowych zadań w zakresie utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego.

2. Przydział, ewidencjonowanie, przechowywanie oraz pobieranie środków przymusu bezpośredniego, broni palnej i amunicji

Opis stanu
faktycznego

Zgodnie z dyspozycją § 5 zarządzenia nr 53 Komendanta Głównego Policji z dnia 25 września 2018 r. w sprawie gospodarowania uzbrojeniem i sprzętem techniczno-bojowym w Policji⁸ w Wydziale Zaopatrzenia KWP były sporządzane zbiorcze tabele wyposażenia w sprzęt uzbrojenia. Były one przygotowywane na podstawie sporządzanych i przekazywanych przez komendy miejskie i powiatowe oraz OPP tabel wyposażenia – zgodnie z § 3 ust. 3 pkt. 4 zarządzenia nr Z-34 Komendanta Głównego Policji z dnia 17 października 2017 r. w sprawie norm wyposażenia jednostek i komórek organizacyjnych Policji oraz policjantów w niezbędne uzbrojenie oraz sprzęt techniczno-bojowy. Tabele wyposażenia uzbrojenia dla danej jednostki były opracowane w oparciu o zatwierdzone

⁸ Dz. Urz. KGP z 2018 r., poz.101 ze zm.

etaty jednostki organizacyjnej – tabele te podlegały aktualizacji w przypadku zmian organizacyjnych lub zmian etatowych w jednostce. W przypadku zmian organizacyjnych lub etatowych zgodnie z normami wyposażenia indywidualnego policjanta oraz normami wyposażenia jednostek organizacyjnych Policji, określonymi w tabelach stanowiących załączniki do ww. zarządzenia nr Z-34, w Wydziale Zaopatrzenia KWP dokonywano naliczeń należności w uzbrojenie oraz sprzęt techniczno-bojowy. Zbiorcze tabele wyposażenia były przesyłane do Biura Logistyki Policji KGP, zgodnie z § 3 ust. 6 i 7 ww. zarządzenia nr Z-34. W 2021 r. tabele zostały przesłane 16 lutego 2021 r.

(akta kontroli str. 41-43)

Według stanu na 30 czerwca 2021 r. relacja procentowa posiadanych stanów uzbrojenia i sprzętu techniczno-bojowego OPP do należności przedstawiała się następująco:

- 1) Broń palna krótka – 93%,
- 2) Pistolet maszynowy – 308%,
- 3) Karabinek – 55%,
- 4) Karabin maszynowy – 150%,
- 5) Granatnik samodzielny jednostrzałowy/RWGL – 110%,
- 6) Granatnik samodzielny wielostrzałowy/RGZ – 150%,
- 7) Pistolet sygnałowy – 111%,
- 8) Strzelba gładkolufowa kal.12 – 192%,
- 9) Automatemyczna Wyrzutnia Granatów Łzawiących (AWGL) – 300%,
- 10) Gogle ochronne – 87%,
- 11) Hełm kuloodporny – 142%,
- 12) Kamizelka kuloodporna kamuflowana – 84%,
- 13) Kamizelka kuloodporna na mundur/noszak typu Plate carrier – 148%,
- 14) Policyjny kask ochronny z osłoną twarzy – 91%,
- 15) Policyjna tarcza ochronna – 90%,
- 16) Policyjna tarcza ochronna mała – 0,
- 17) Palka – 117%
- 18) Kolczatka drogowa – 100%,
- 19) Plecakowy miotacz substancji obездwładniających – 100%,
- 20) Przedmiot przeznaczony do obездwładniania osób za pomocą energii elektrycznej (paralizator) – 85%,
- 21) Ręczny Miotacz Pieprzu (RMP) 1000 – 81%,
- 22) Siatka obездwładniająca – 38%,
- 23) Taran – 0

(akta kontroli str. 44, 55)

Asystent Zespołu ds. Uzbrojenia Wydziału Zaopatrzenia, Inwestycji i Remontów KWP wyjaśnił, że przyczyny niedoborów w poszczególnych pozycjach wyposażenia OPP były następujące:

„ad 1) stan etatowy jednostek uwzględniał funkcjonariuszy będących na kursie podstawowym, którzy jeszcze nie mają uprawnień do posiadania broni. Braki w wyposażeniu mają charakter przejściowy i są usuwane na bieżąco. W tej chwili (6 października 2021 r.) Komenda posiada zapas broni krótkiej,

ad 3) norma nie odzwierciedla faktycznych potrzeb jednostki w zakresie wyposażenia w karabinki. Wydział Zaopatrzenia jest w stanie wyposażyć OPP zgodnie z normą, jednak nie ma takiej potrzeby, gdyż karabinki nie są wykorzystywane w codziennej służbie tej jednostki,

ad 10) norma przewiduje 15% zapas gogli. W tej chwili w gogle są wyposażeni wszyscy funkcjonariusze i nie były zgłaszane potrzeby w tym zakresie,

ad 12) OPP nie zgłasza potrzeb w tym zakresie, wykorzystując przede wszystkim kamizelki typu Plate carrier,

ad 14) wszyscy funkcjonariusze są wyposażeni w kaski, zaś niedobór wynika z ustalonego wysokiego stanu rezerwy magazynowej,

ad 15) ustalona norma uwzględnia wysoką rezerwę i znacznie przekracza potrzeby OPP,

ad 16) niedobór wynika z braku dostaw centralnych. Jest to nowa pozycja wyposażenia, której do tej pory nie było na stanie w garnizonie podlaskim,

ad 20) niedobór wynika z braku dostaw centralnych. OPP nie zgłaszało niedoborów w tym zakresie,

ad 21) OPP zgłaszało potrzeby w tym zakresie, jednak niedobory wynikają z braku dostaw centralnych,

ad 22) OPP nie zgłaszało potrzeb – jest to sprzęt wykorzystywany sporadycznie i niedobory wynikają z braku dostaw centralnych,

ad 23) niedobór wynika z braku dostaw centralnych oraz braku potrzeb w tym zakresie.”

Odnosnie ponadnormatywnych ilości niektórych pozycji sprzętu Asystent Zespołu ds. Uzbrojenia Wydziału Zaopatrzenia, Inwestycji i Remontów KWP wyjaśnił, że w latach wcześniejszych obowiązywały wyższe normy na niektóre pozycje asortymentu. Po obniżeniu norm, ponadnormatywny sprzęt jest nadal przechowywany w magazynach jednostek. (akta kontroli str. 45-46)

Zastępca Dowódcy OPP wyjaśnił, że funkcjonariusze OPP są wyposażeni w sprzęt umożliwiający prawidłowe pełnienie służby. Z wyjaśnień wynika, że problemy ze sprzętem dotyczą przede wszystkim:

- mocowań udowych ręcznych miotaczy gazu, „/.../ które w trakcie dynamicznego przemieszczania się rozpinają się co może doprowadzić do utraty sprzętu (taśmy szczipne z upływem czasu tracą swoje właściwości).
- środków łączności radiowej – „/.../ zestawy podkaskowe należałoby zmodernizować z uwagi na brak ergonomii użytkowania oraz niską jakość korespondencji.”
- kamizelek przeciwuderzeniowych – „/.../ są zbyt sztywne, co utrudnia ruchy policjanta oraz brak w nich możliwości szybkiego zdekompletowania kamizelki stanowiącej istotny problem w przypadku udzielenia policjantowi pierwszej pomocy przedmedycznej. Z uwagi na nowe zagrożenia jak np. obrzucanie policjantów substancjami łatwopalnymi i środkami pirotechnicznymi szybkie zdjęcie kamizelki bez konieczności używania ostrych narzędzi do rozcinania jest niemożliwe. Podobnie sytuacja ma się z rękawicami przeciwuderzeniowymi, które w obecnej sytuacji ograniczają możliwości manualne funkcjonariusza. Brak w magazynach kamizelek typu plate carrier (kuloodpornych) dla całego stanu osobowego, które są uniwersalnym rozwiązaniem pod kątem możliwości ochronnych i zamocowania wyposażenia dodatkowego na niej bez konieczności chowania elementów wyposażenia na pasie lub w kieszeniach.”

(akta kontroli str. 51-53)

Relacja procentowa posiadanych stanów sprzętu transportowego OPP do norm wyposażenia przedstawiała się następująco:

- 1) furgon wypadowy – 25 sztuk (89% normy),
- 2) furgon nieoznakowany – 1 (50%),
- 3) samochody osobowe – 2 (100%),
- 4) pojazd z armatką wodną – 1 (33%),
- 5) transportery opancerzone – 0 (przy normie 1),
- 6) pojazd z wyrzutnią gazów lub olśniewaczem – 3 (100%),
- 7) pojazd ruchomego stanowiska dowodzenia – 1 (100%),
- 8) ambulans sanitarny – 1 (100%),
- 9) przyczepy specjalistyczne – 3 (300% - przy normie 1). (akta kontroli str. 54)

Zastępca Dowódcy OPP wyjaśnił, że: „Obecne normy należności przewidują niewystarczającą ilość pojazdów z uwagi na przeglądy, serwisowanie, naprawy bieżące floty transportowej OPP w Białymstoku. W związku z powyższym nie jesteśmy w stanie wykorzystać 100 % pojazdów przewidzianych w normach należności w codziennej służbie.

Obecne normy należności nie przewidują pojazdów przeznaczonych na służby realizowane przez funkcjonariuszy odbywających adaptację zawodową w OPP w Białymstoku. Pojazdy przewidziane są jedynie dla policjantów etatowo pełniących służbę w OPP w Białymstoku.” Z wyjaśnień wynika, że pojazdy będące na wyposażeniu OPP (VW Crafter lub MAN) są 7-osobowe, przez co w pojazdach nie ma wystarczającej liczby miejsc dla całego stanu osobowego OPP. Ponadto „.../ Z uwagi na obecną sytuację na granicy RP z Republiką Białorusi zasadnym byłoby doposażenie oddziału w pojazdy terenowe z napędem na cztery koła. Powyższe pojazdy mogłyby być również wykorzystywane do działań poszukiwawczych i ratunkowych w obszarach zalesionych i trudnodostępnych, gdzie obecne pojazdy typu furgon nie są w stanie dotrzeć.” (akta kontroli str. 51-53)

W okresie objętym kontrolą Wydział Zaopatrzenia KWP przysyłał do Biura Logistyki Policji KGP na początku roku zbiorcze zapotrzebowania na sprzęt uzbrojenia i amunicję (pismami z: 29 stycznia 2019 r., 13 lutego 2020 r. i 1 lutego 2021 r.). Ponadto w przypadku pilnych potrzeb Wydział Zaopatrzenia zwracał się z prośbą do KGP o doposażenie, np. o amunicję i ręczne miotacze pieprzu (pisma z 30 maja 2019 r., 29 sierpnia 2019 r.), amunicję, RMP oraz granaty hukowo-błyskowe i gazowe (pismo z 30 lipca 2020 r.), granaty hukowo-błyskowe i mieszanekę pieprzową do miotaczy wody (pismo z 13. listopada 2020 r.).

W latach 2019-2021 garnizon podlaski został doposażony w następujące środki przymusu bezpośredniego:

- w 2019 r. – 35 pałek teleskopowych (zakup własny KWP), 25 pistoletów 9 mm, 168 kamizelek kuloodpornych kamuflowanych i 102 kamizelki typu *plate carrier*, 910 ręcznych miotaczy pieprzu 75 ml. (w tym 325 zakup własny), 20 ręcznych miotaczy pieprzu 1 l, 150 kajdanek (zakup własny) i 29 paralizatorów;
- w 2020 r. – 241 pistoletów 9 mm, 50 kamizelek kuloodpornych kamuflowanych, 570 ręcznych miotaczy pieprzu 75 ml. (w tym 468 zakup własny), 124 hełmy kuloodporne i 29 kamizelek trudnopalnych na mundur;
- w 2021 r. – 238 pistoletów 9 mm, 63 karabinki szturmowe i pistolety maszynowe, 3 karabiny, 1625 ręcznych miotaczy pieprzu 75 ml. (w tym 860 zakup własny), 151 hełmów kuloodpornych, 5 granatników jednostrzałowych i 18 tarcz małych.

(akta kontroli str. 40-43)

Wycofywanie sprzętu uzbrojenia i śpb było oparte w KWP o wytyczne zawarte w ww. zarządzeniu nr 53 Komendanta Głównego Policji⁹. W strukturze Wydziału Zaopatrzenia, Inwestycji i Remontów KWP znajdował się Zespół Uzbrojenia, w którym pracowało dwóch pracowników warsztatu rusznikarskiego, posiadających odpowiednie kwalifikacje do oceny stanu technicznego uzbrojenia, a także napraw tego sprzętu. Sprzęt uzbrojenia podlegał stałym okresowym przeglądom. Ocena stanu sprzętu uzbrojenia i jego przydatności dokonywana była przez komisję, którą powoływał Dyrektor Biura Logistyki Policji KGP lub Komendant KWP. Po pracach komisji w 2021 r. przesłano do Dyrektora Biura Logistyki Policji KGP wykaz broni etatowej (48 szt.) przeznaczonej do wybrakowania wraz z protokołami. Wybrakowana broń została przekazana do KGP w dniu 24 września 2021 r.

(akta kontroli str. 40-43)

W KWP nie sformalizowano procedur wewnętrznych w przedmiocie przeglądu i wymiany chemicznych środków obezwładniających. Do kontrolowania stanu powierzonych sprzętu śpb, a także okresu jego używalności zobowiązani byli policjanci, posiadający je na stanie indywidualnym. Wymiany ręcznych miotaczy substancji obezwładniających (RMP) dokonywane były w chwili zużycia sprzętu lub przekroczenia okresu przydatności określonego przez producenta.

Plecakowe miotacze substancji obezwładniających (PMP) były serwisowane przez firmę HOLSTERS HPE z siedzibą w Kielcach. Urządzenia były serwisowane co pół roku. W ramach akcji serwisowej dokonywano: przeglądu i legalizacji, napraw, konserwacji, oraz napełnienia miotaczy pieprzu. Ręczne miotacze pieprzu Hi-Max 1litr, były legalizowane

⁹ W §13 określono sposób wycofywania sprzętu tj. po upływie czasu ustalonego normami eksploatacyjnymi, podczas przeglądów technicznych oraz po przeprowadzonych naprawach w warsztatach uzbrojenia, przy przyjmowaniu do magazynu, przy stwierdzonych uszkodzeniach, awariach, utracie przydatności, a także na polecenie Dyrektora Biura Logistyki Policji KGP.

co trzy lata i w zależności od potrzeb była uzupełniana w nich mieszanka pieprzowa. Przed półrocznymi przeglądami miotaczy plecakowych Wydział Zaopatrzenia zwracał się do jednostek w garnizonie podlaskim o określenie potrzeb związanych z serwisowaniem miotaczy ręcznych. W razie potrzeby zgłoszone urzędzenia były przewożone razem z miotaczami plecakowymi do firmy serwisującej. W okresie objętym kontrolą przeglądy PMP i RMP zostały przeprowadzone w następujących terminach: 01.03.2019 (14 PMP i 21 RMP 1l), 29.07.2019 (1 PMP i 13 RMP 1l), 11.09.2019 (13 PMP i 5 RMP 1l), 21.05.2020 (14 PMP i 32 RMP 1l), 24.11.2020 (14 PMP i 19 RMP 1l), 08.06.2021 (9 PMP i 2 RMP 1l) i 17.06.2021 (5 PMP). Oględziny przeprowadzone w magazynach Oddziału Prewencji Policji w Białymstoku (dalej: „OPP”) oraz w magazynie uzbrojenia KWP wykazały, że:

- wszystkie PMP stanowiące wyposażenie OPP posiadały ważne badania techniczne,
- OPP posiadało na wyposażeniu RMP 1l z terminami ważności od 31 grudnia 2021 r. do 8 czerwca 2024 r.,
- zapas gazu pieprzowego do armatki wodnej OPP posiadał termin ważności sierpień 2024 r.,
- RMP 75 ml przechowywane w Magazynie Uzbrojenia KWP posiadały terminy ważności do sierpnia 2025 r. i października 2026 r.,
- granaty hukowo-błyskowe P-1M i P-2M będące na wyposażeniu OPP pochodziły z jednej partii produkcyjnej z sierpnia 2018 r. i zgodnie z kartami gwarancyjnymi okres ich przydatności wynosił 5 lat od daty produkcji. (akta kontroli str. 48-51)

KWP nie posiadała na stanie magazynowym uniwersalnych granatów łzawiących (UGŁ). Na stanach magazynowych jednostek garnizonu podlaskiego znajdowało się łącznie 612 sztuk granatów, z czego: 362 zostały dostarczone w 2011 r., 160 sztuk w 2015 r. i 90 w 2019 r. Asystent Zespołu ds. Uzbrojenia Wydziału Zaopatrzenia, Inwestycji i Remontów KWP wyjaśnił, że: „/.../ ze względu na nieokreślenie procedury wycofywania granatów starszych niż 2 lata, tj. po upływie ich okresu gwarancyjnego, zapasy granatów wyprodukowanych w latach 2011 i 2015 są przeznaczane wyłącznie do szkolenia funkcjonariuszy OPP i NOP.” Przeprowadzone oględziny wykazały, że na granatach UGŁ będących na wyposażeniu OPP znajdowały się oznaczenia wskazujące na datę produkcji: 6/11, 1/13, 1/15, 1/16 i 1/19. Zastępca Dowódcy OPP wyjaśnił, że: „Znajdujące się w magazynach granaty UGŁ, których termin gwarancji upłynął, po uzyskaniu pozytywnej opinii producenta, dotyczącej bezpiecznego wykorzystania przedmiotowych granatów zostaną zużyte w ramach lokalnego doskonalenia zawodowego przez jednostki garnizonu podlaskiego.”

(akta kontroli str. 40-43, 45-52)

Procedury dotyczące przechowywania, nadzoru nad użytkowaniem, postępowania związanego z awarią i zużyciem przedmiotów przeznaczonych do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej zostały określone w decyzjach Komendanta Wojewódzkiego z 21 listopada 2018 r.¹⁰ i 29 czerwca 2021 r.¹¹ Zgodnie z tymi zasadami sprawność urządzeń była weryfikowana przez funkcjonariusza wydającego sprzęt (odbezpieczenie, sprawdzenie danych na wyświetlaczu) oraz policjanta pobierającego sprzęt (tzw. test iskry). Procedury związane z danymi rejestrowanymi przez systemy audiowizualne paralizatorów zostały określone w Instrukcji Zarządzania Systemem Audiowizualnym Paralizatorów (SAP) w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Białymstoku, Oddziale Prewencji Policji w Białymstoku, Samodzielnym Pododdziale Antyterrorystycznym Policji w Białymstoku zatwierdzonej przez Komendanta Wojewódzkiego 26 września 2018 r.

(akta kontroli str. 42-43)

¹⁰ Decyzja nr 170/2018 z dnia 21 listopada 2018 r. w sprawie wdrożenia rozwiązań organizacyjno-technicznych dotyczących postępowania z przedmiotami przeznaczonymi do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej, pozostającymi na wyposażeniu jednostek organizacyjnych Policji woj. podlaskiego.

¹¹ Decyzja na 75/2021 Komendanta Wojewódzkiego Policji w Białymstoku z dnia 29 czerwca 2021 roku w sprawie wdrożenia rozwiązań organizacyjno-technicznych dotyczących postępowania z przedmiotami przeznaczonymi do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej, pozostającymi na wyposażeniu jednostek organizacyjnych Policji woj. podlaskiego.

Od grudnia 2017 r. w KMP w Białymstoku rozpoczęto wdrażanie systemu kamer nasobnych RAW. KMP otrzymała 60 kamer, w tym 30 typu A (bez wyświetlacza), które zostały przeznaczone do użytkowania w Wydziale Patrolowo-Interwencyjnym i 30 typu B (z wyświetlaczem), w które wyposażono Wydział Ruchu Drogowego. Od 16 października 2020 r. garnizon podlaski doposażono w 30 kamer typu A, w które wyposażono KMP w Suwałkach. W KMP w Suwałkach 20 kamer przeznaczono do użytkowania w Wydziale Patrolowo-Interwencyjnym i 10 w Wydziale Ruchu Drogowego. Od września 2018 r. wdrożono rozwiązanie polegające na wydawaniu kamer funkcjonariuszom pełniącym służbę zewnętrzną. Wcześniej kamery były przydzielane policjantom jako indywidualne wyposażenie. Dane dotyczące funkcjonowania systemu RAW do 18 marca 2020 r. były wprowadzane do Pakietu Aplikacji Policyjnych. W okresie od 19 marca do 31 sierpnia 2020 r. ewidencja kamer nasobnych była prowadzona w wersji papierowej, zaś od września 2020 r. dane były wprowadzane do Systemu Wspomagania Dowodzenia Policji (dalej: „SWD”). W systemie SWD były odnotowywane dane dotyczące: ilości posiadanych kamer wraz z numerami seryjnymi, przydziału kamery do konkretnego funkcjonariusza oraz zarejestrowanej interwencji. Do nadzorowania zarejestrowanych materiałów Komendant powołał zespoły¹², do zadań których należało sprawdzenie: na podstawie nagrań sposobu pełnienia służby przez policjantów, ich reagowania na zdarzenia oraz przestrzegania przepisów, w tym ruchu drogowego, prowadzenia dokumentacji w notatnikach służbowych policjantów, weryfikacja zapisów w dokumentacji systemu RAW i SWD oraz sprawdzenie nadzoru sprawowanego nad policjantami pełniącymi służbę z kamerami nasobnymi. Zakres wykorzystania kamer w służbie w kolejnych latach przedstawiał się następująco:

- w 2019 r. – funkcjonariusze odbyli 15 817 służb z wyposażeniem w kamery, podczas których nagrano 86 366 interwencji. Posiadana ilość kamer była wykorzystywana w 74,8%;
- w 2020 r. – odbyło się 18 899 służb z wykorzystaniem kamer, podczas których nagrano 28 851 interwencji. Kamery wykorzystywano w 76,5%;
- w okresie od 1 stycznia do 31 sierpnia 2021 r. – odbyło się 17 172 służb z wykorzystaniem kamer, podczas których nagrano 25 248 interwencji. Kamery wykorzystywano w 78,7%. (akta kontroli str. 55-68)

Z informacji i dokumentów przekazanych przez Komendantów Miejskich Policji w Białymstoku i Suwałkach wynika, że wprowadzenie systemu kamer nasobnych wpłynęło na zmniejszenie liczby skarg i zgłoszeń składanych na funkcjonariuszy oraz szybkość weryfikacji skarg i zgłoszeń. Ponadto zarejestrowany materiał dawał możliwość szybkiej oceny działań policjantów w zdarzeniach podczas których doszło do skutkowego użycia środków przymusu bezpośredniego, czy też naruszenia nietykalności funkcjonariuszy. Do najczęstszych awarii kamer i systemu Komendanci zaliczyli: awarie akumulatora (krótka żywotność, niedoładowywanie), awarie głośnika lub mikrofonu, niewczytywanie danych do systemu w stacjach dokujących, uszkodzenia mocowań kamer, błędy i przedłużony czas zgrzywania plików. (akta kontroli str. 69-104)

Materiały zarejestrowane kamerami nasobnymi w okresie od 1 stycznia do 31 sierpnia 2021 r. zostały wykorzystane: w 158 postępowaniach dotyczących wykroczeń, w 140 sprawach karnych, w 40 postępowaniach skargowych i 12 wyjaśniających i dyscyplinarnych.

(akta kontroli str. 59-68)

Ocena cząstkowa

Faktyczne wyposażenie policjantów w broń i środki przymusu bezpośredniego nie było adekwatne do norm należności uzbrojenia i sprzętu techniczno-bojowego, wyposażenia pojazdów mechanicznych ustalonych przez KGP, w pełni jednak umożliwiała wykonywanie

¹² Decyzjami: Nr 160/2018 z 7 listopada 2018 r. w sprawie powołania i funkcjonowania zespołu nadzorującego materiały wideo zarejestrowane przez funkcjonariuszy podczas służby za pomocą wideorejestratorów, kamer nasobnych RAW oraz ręcznych mierników prędkości z funkcją zapisu wideo, Nr 52/2020 z dnia 7 maja 2020 r. w sprawie powołania i funkcjonowania zespołów nadzorujących materiały foto oraz wideo zarejestrowane przez funkcjonariuszy podczas służby za pomocą wideorejestratorów i ręcznych mierników prędkości z funkcją zapisu wideo oraz z wykorzystaniem kamer nasobnych RAW, Nr 66/2021 z 17 czerwca 2021 r. w sprawie funkcjonowania zespołów nadzorujących materiały foto oraz wideo zarejestrowane przez funkcjonariuszy podczas służby za pomocą wideorejestratorów i ręcznych mierników prędkości z funkcją zapisu wideo oraz z wykorzystaniem kamer nasobnych RAW.

nałożonych zadań związanych z utrzymywaniem bezpieczeństwa i porządku publicznego. Mniejsza ilość sprzętu wynikała przede wszystkim z dostaw centralnych, które nie pokrywały pełnych należności na dany asortyment oraz braku zapotrzebowania OPP na niektóre pozycje wyposażenia sporadycznie wykorzystywanego w służbie. Posiadane przez OPP uzbrojenie i sprzęt umożliwiały prawidłowe pełnienie służby, a ich zróżnicowanie dawało możliwość wyboru środków przymusu bezpośredniego o możliwie najmniejszej dolegliwości lub szkodzie. Wyjątek stanowiły środki transportu, niezapewniające miejsc dla całego stanu osobowego OPP, co wynikało przede wszystkim ze zbyt niskich norm wyposażenia. Stwierdzone natomiast przypadki ponadnormatywnego wyposażenia wynikały z obniżenia we wcześniejszych latach norm na niektóre pozycje sprzętu, który nadal był magazynowany. Zorganizowany w KWP system eksploatacji i wycofywania sprzętu uzbrojenia i śpb działał efektywnie i zapewniał prawidłową realizację zadań ustawowych w zakresie ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego. W ocenie NIK, wobec nadmiaru lub braku zapotrzebowania na określony rodzaj sprzętu ze strony KWP, powinny zostać podjęte działania mające na celu skorygowanie normatywów uzbrojenia, śpb, czy środków ochrony fizycznej funkcjonariuszy.

OBSZAR

3. Szkolenie i ćwiczenia oddziałów, samodzielnych pododdziałów prewencji Policji i nieetatowych pododdziałów, oddziałów prewencji Policji

Opis stanu faktycznego

Potrzeby szkoleniowe na lata 2019-2021 były, zgodnie z § 8 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego w Policji¹³, do 20 października, wg stanu na dzień 30 września przez KWP określane i zgłaszane na piśmie Komendantowi Rektorowi Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie (dalej: WSPol). Przekazane potrzeby szkoleniowe były jednocześnie planami szkoleń. W zakresie szkolenia podstawowego potrzeby zgłaszano w dniu przyjęcia funkcjonariuszy do służby.

Zgodnie z przekazanymi potrzebami szkoleniowymi na lata 2019 – 2021:

- a) w zakresie kursu specjalistycznego z zakresu taktyki i technik interwencji (TITS) ogólna liczba wymagających przeszkolenia na podstawie liczby osób mianowanych na stanowiska etatowe wyniosła 18 w 2019 r., 22 w 2020 r. i 20 w 2021 r., z czego liczba planowanych do przeszkolenia w tym samym okresie wyniosła odpowiednio: 18, 22 i 16 osób,
- b) w zakresie kursu specjalistycznego dla policjantów podejmujących interwencje wobec osób agresywnych i niebezpiecznych (ANI) liczba wymagających przeszkolenia na podstawie liczby osób mianowanych na stanowiska etatowe wyniosła 74 w 2019 r., 68 w 2020 r. i 70 w 2021 r., z czego liczba planowanych do przeszkolenia w tym samym okresie wyniosła odpowiednio: 46, 20 i 36 osób,
- c) w zakresie kursu specjalistycznego dla policjantów realizujących zatrzymania niebezpiecznych przestępców (ZNP) liczba wymagających przeszkolenia na podstawie liczby osób mianowanych na stanowiska etatowe wyniosła 19 w 2019 r., 24 w 2020 r. i 15 w 2021 r., z czego liczba planowanych do przeszkolenia w tym samym okresie wyniosła odpowiednio: 14, 9 i 10 osób. (akta kontroli str. 105-129)

Realizacja wskazanych szkoleń przedstawiała się następująco:

- a) kurs TITS – [1] w 2019 r. nie otrzymano miejsc szkoleniowych (nikt nie został przeszkolony), [2] w 2020 r. otrzymano limit 3 miejsc na szkolenie (13,6% zgłoszonych potrzeb), na kurs skierowano 3 osoby, jednak kurs został przerwany ze względu na epidemię Covid-19;
- b) kurs ANI – [1] w 2019 r. otrzymano limit 4 miejsc szkoleniowych (8,7% zgłoszonych potrzeb), na kurs skierowano 4 osoby, które go ukończyły, [2] w 2020 r. otrzymano limit

¹³ Dz. U. nr 126 poz. 8

4 miejsc na szkolenie (20% zgłoszonych potrzeb), na kurs nie skierowano żadnej osoby, został przerwany ze względu na epidemię Covid-19;

- c) kurs ZNP – [1] w 2019 r. otrzymano limit 2 miejsc szkoleniowych (14,3% zgłoszonych potrzeb), na kurs skierowano 2 osoby, które go ukończyły, [2] w 2020 r. otrzymano limit 2 miejsc na szkolenie (22,2% zgłoszonych potrzeb), na kurs skierowano 2 osoby, które go ukończyły. (akta kontroli str. 130)

W kontrolowanym okresie w OPP odbyło się dziewięć edycji adaptacji zawodowych: 1) 14 stycznia – 7 marca 2019 r. (9 osób), 2) 8 kwietnia 2019 - 30 maj 2019 r. (33 osoby) 3) 24 czerwca – 19 września 2019 r. (43 osoby) 4) 23 września 2019 – 20 grudnia 2019 r. (45 osób), 5) 16 grudnia -17 marca 2020 r. (29 osób) 6) 18 listopada 2020 – 17 luty 2021 r. (2 osoby) 7) 25 czerwca – 21 września 2021 r. (26 osób), 8) 7 czerwca -1 września 2021 r. (1 osoba), 9) 23 sierpnia – 19 listopada 2021 r. (11 osób). Łącznie w OPP odbyło adaptację zawodową w tym okresie 199 osób. (akta kontroli str. 131-132)

Na podstawie danych wygenerowanych z Systemu Wspomagania Obsługi Policji (SWOP) stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą wszyscy zobowiązani do tego funkcjonariusze odbyli szkolenie zawodowe podstawowe (219 osób), w ramach którego odbyli przeszkolenie w zakresie uprawnień i stosowania śpb oraz odrębnie przeszkolono 3 osoby które przeniosły się do służby w Policji z innych formacji. Szkolenia dla tych funkcjonariuszy były prowadzone przez instruktorów ds. taktyki i technik interwencji oraz wyszkolenia strzeleckiego Sekcji Doboru i Doskonalenia Zawodowego Wydziału Kadr, Szkolenia i Obsługi Prawnej KWP.

(akta kontroli str. 133, 204-206)

Doskonalenie zawodowe na poziomie lokalnym było prowadzone w KWP oraz w OPP. W ramach doskonalenia lokalnego w KWP zorganizowano m.in. następujące zajęcia związane ze stosowaniem śpb:

- 1) zajęcia policjantów służby przygotowawczej – w 2019 r. zrealizowano 11 edycji szkoleń, w których wzięły udział 172 osoby, w 2020 r. 3 z 19 zaplanowanych edycji, w których udział wzięło 48 z 383 planowanych uczestników,
- 2) zajęcia funkcjonariuszy garnizonu z zakresu taktyki i technik interwencji (TITI) – w 2019 r. zrealizowano 48 edycji szkoleń, podczas których przeszkolono 642 osoby. W 2020 r. zrealizowano 5 (z 18 zaplanowanych) edycji szkoleń, w których udział wzięło 102 funkcjonariuszy (z 360 planowanych);
- 3) zajęcia dla instruktorów TITI – w 2019 r. odbyły się 3 szkolenia, w których udział wzięło 59 osób, w 2020 r. odbyło się jedno szkolenie (z 3 zaplanowanych), w którym udział wzięło 21 policjantów (z 63 planowanych);
- 4) wyszkolenie strzeleckie – prowadzone na strzelnicy OPP, w którym udział wzięło 562 funkcjonariuszy w 2019 r. i 500 w 2020 r.;
- 5) szkolenie uprawniające do użytkowania paralizatora elektrycznego „TASER” – w 2019 r. przeszkolono 68 użytkowników i przeprowadzono instruktaż 81 policjantom odpowiedzialnym za przyjmowanie, przechowywanie, wydawanie i nadzór nad paralizatorami, w 2020 r. przeszkolono z obsługi paralizatorów 39 policjantów, 16 osób odpowiedzialnych za przyjmowanie, przechowywanie, wydawanie i nadzór nad paralizatorami oraz przeprowadzono szkolenie doskonalące dla 16 funkcjonariuszy, w 2021 r. przeszkolono 66 funkcjonariuszy, przeprowadzono instruktaż dla 41 osób wydających i nadzorujących oraz przeprowadzono doskonalenie 21 użytkowników.

(akta kontroli str. 207-258)

Ze sporządzonych sprawozdań z realizacji programów doskonalenia zawodowego OPP wynika, że:

- w 2019 r. w OPP zrealizowano w zakresie: [I] zajęć wychowania fizycznego 100% minimalnej wymaganej liczby zajęć, [II] wyszkolenia strzeleckiego 112%, w zakresie taktyki działań pododdziałów policji 95%, [III] wiedzy ogólnopolicyjnej 98%, [IV] godzin do dyspozycji dowódcy 90% i [V] rezerwy dowódcy – 99%,
- w 2020 r. we wskazanych wyżej zakresach zrealizowano odpowiednio: [I] 40%, [II] 45%, [III] 43%, [IV] 55%, [V] 33% i [IV] 43% minimalnej wymaganej liczby godzin zajęć.

(akta kontroli str. 135-175)

Z wyjaśnień złożonych przez Pomocnika Dowódcy Oddziału Zespołu Szkolenia OPP wynika, że brak pełnej realizacji wymaganej liczby zajęć w 2019 r. wynikał ze skierowania w marcu 2019 r. funkcjonariuszy do działań koordynowanych przez KMP w Białymstoku, a w 2020 r. ze zmniejszenia liczby zajęć ze względu na ograniczenia związane z epidemią Covid-19. „.../ W 2021 r. ze względu na epidemię Covid-19 zajęcia są realizowane w ograniczonym zakresie – odbywa się mniej więcej połowa wymaganej liczby zajęć. Ponadto na zmniejszenie liczby zajęć ma wpływ stan wyjątkowy i konieczność pełnienia służby przez funkcjonariuszy OPP w rejonie granicy. Od 19 sierpnia 2021 r. zajęcia zostały zawieszono na rzecz służby w pasie przygranicznym.” (akta kontroli str. 176)

W ramach doskonalenia zawodowego w poszczególnych kompaniach i plutonach OPP przeprowadzono następujące zajęcia doskonalące związane ze stosowaniem śpb:

- 1) Doskonalenie techniki i taktyki interwencji – w 2019 r. po 17 godzin zajęć, w 2020 r. po 4 godziny,
- 2) Zatrzymywanie osób – w 2019 r. po 6 godzin, a w 2020 r. po 4 godziny zajęć (oprócz II kompanii, w której zrealizowano 2 godziny zajęć),
- 3) Współdziałanie w patrolu – po 6 godzin zajęć w 2019 r., w 2020 r. zajęcia nie odbywały się,
- 4) Chemiczne środki obezwładniające – po 2 godziny zajęć w 2019 r. i po 1 godzinie w 2020 r.,
- 5) Działania pododdziałów zwartych w oparciu o taktykę policyjną – po 71 godzin zajęć w 2019 r. i po 21 godzin w 2020 r. (za wyjątkiem I kompanii, gdzie zrealizowano 23 godziny zajęć). (akta kontroli str. 135-175)

W zakresie szkoleń dla kadry dowódczej funkcjonariusze OPP i NOP posiadali w kolejnych latach przeszkolenie w następujących zakresach:

- 1) kurs specjalistyczny, o którym mowa w decyzji nr 172 Komendanta Głównego Policji z dnia 22 maja 2015 r. w sprawie programu nauczania na kursie specjalistycznym dla średniej kadry dowódczej oddziałów prewencji Policji i samodzielnych pododdziałów prewencji Policji¹⁴:
  - a. OPP w 2019 r. – 2 dowódców drużyny (z 30 według stanu etatowego), 9 dowódców plutonów (z 10), 2 dowódców kompanii (z 2) i 1 zastępca dowódcy kompanii (z 2),
  - b. OPP w 2020 r. – 2 dowódców drużyny (z 30), 8 dowódców plutonów (z 10), 1 dowódca kompanii (z 2) i 1 zastępca dowódcy kompanii (z 2),
  - c. OPP w I półroczu 2021 r. – 1 dowódca drużyny (z 30), 6 dowódców plutonów (z 10), 1 dowódca kompanii (z 2) i 1 zastępca dowódcy kompanii (z 2),
  - d. NOP w 2019 r. – 1 z 8 dowódców plutonów, 1 z 2 dowódców kompanii i 1 z 2 zastępców dowódców kompanii (żaden z 24 dowódców drużyn),
  - e. NOP w 2020 r. – 1 z 2 dowódców kompanii i 1 z 2 zastępców dowódców kompanii,
  - f. NOP w I półroczu 2021 r. – 1 z 2 dowódców kompanii i 1 z 2 zastępców dowódców kompanii.
- 2) szkolenie specjalistyczne policjantów realizowane zaocznie, w specjalności dowódcy plutonu oddziału prewencji Policji, wynikające z decyzji Nr 58 KGP z dnia 19 marca 2004 r. – szkolenie takie posiadał 1 dowódca plutonu w latach 2019 i 2020 (z 10 dowódców wg stanu etatowego). (akta kontroli str. 259-260, 267-271)

Żaden z funkcjonariuszy OPP nie odbył szkolenia, o którym mowa w decyzji nr 83 Komendanta Głównego Policji z dnia 3 kwietnia 2002 r. w sprawie programu szkolenia specjalistycznego dla dowódców plutonów oddziałów prewencji Policji oraz w decyzji nr 416 Komendanta Głównego Policji z dnia 12 sierpnia 2005 r. w sprawie wprowadzenia programu szkolenia specjalistycznego dla policjantów w specjalności dowódcy plutonu oddziału prewencji Policji prowadzonego w systemie eksternistycznym. (akta kontroli str. 267-271)

¹⁴ Dz. Urz. z 2015 r. poz. 34 ze zm.

Zrealizowane kursy specjalistyczne, o których mowa w decyzji nr 173 Komendanta Głównego Policji z dnia 22 maja 2015 r. w sprawie programu nauczania na kursie specjalistycznym dla dowódców akcji i operacji policyjnych posiadało 13 funkcjonariuszy w 2019 r. i 2020 r. oraz 12 w I półroczu 2021 r. W kontrolowanym okresie funkcję dowódcy operacji policyjnych pełnił jeden policjant.

Komendant KWP posiadał ukończony kurs specjalistyczny dla dowódców operacji policyjnych. I Zastępca Komendanta ukończył kurs dla kierujących działaniami antyterrorystycznymi na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym (wynikający z decyzji Nr 125 KGP z 30 maja 2017 r.) (akta kontroli str. 259-260, 267-271)

W kontrolowanym okresie, do lutego 2020 r. w ramach doskonalenia zawodowego lokalnego odbywały się również cykliczne szkolenia adresowane do funkcjonariuszy wchodzących w skład Nieetatowego Oddziału Policji. Szkolenia realizowano na podstawie terminarzy doskonalenia lokalnego NOP w Białymstoku opracowywanych na każdy rok. W terminarzach określano tematy i formy zajęć, miejsca ich prowadzenia oraz jednostki odpowiedzialne za ustalenie terminu szkolenia. Z informacji o realizacji szkoleń wynika, że:

- w 2019 r. odbył się w OPP jeden wykład („Podstawy prawne użycia śpb przez pododdziały zwarte Policji”) i pięć ćwiczeń dla Kompanii I NPP (m.in. „Zasady użycia chemicznych środków obezwładniających”, „Zabezpieczenie przejazdów na mecz piłkarski”), w których udział brało po 88 osób oraz sześć wykładów i dwa ćwiczenia dla kadry dowódczej NOP (uczestniczyło w nich po 11 osób w I półroczu i 13 w II półroczu),
- w 2020 r. zrealizowano dwa wykłady i jedno ćwiczenie dla Kompanii I NOP (uczestniczyło 96 osób) oraz cztery wykłady dla kadry dowódczej NOP (14 policjantów). Zajęcia odbyły się w dniu 6 lutego 2020 r. W okresie późniejszym z uwagi na sytuację epidemiologiczną szkolenia nie były organizowane,
- w 2021 r. ze względu na sytuację epidemiologiczną szkolenia nie były przeprowadzane. (akta kontroli str. 177-203)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Funkcjonujący w KWP system szkoleń, przygotowujący funkcjonariuszy do realizacji zadań związanych z użyciem lub wykorzystaniem śpb i broni palnej nie był w pełni skuteczny i efektywny ze względu na niepełną realizację potrzeb szkoleniowych oraz szczególne warunki epidemiologiczne panujące w kontrolowanym okresie. Wszyscy zobowiązani do tego funkcjonariusze odbyli szkolenie podstawowe oraz adaptację zawodową w oddziałach prewencji, w ramach szkolenia zawodowego podstawowego, to jednak kursy specjalistyczne takie jak TITS, ANI i ZNP były realizowane w niewielkim stopniu w odniesieniu do zgłoszonych potrzeb. Określone przez kierowników komórek czy jednostek organizacyjnych Policji potrzeby szkoleniowe w zakresie tych kursów w latach 2019 i 2020 zostały ujęte w planach szkoleń w odpowiednio: zgodnie z potrzebami (TITS), w 62 i 29% (ANI) oraz 74 i 35% (ZNP). Natomiast realizacja planów tych szkoleń wyniosła odpowiednio: 0 i 14%, 9 i 20% oraz 14 i 22%. Również w małym zakresie została przeszkolona średnia kadra dowódcza OPP. W I półroczu 2021 r. ukończony kurs specjalistyczny w tym zakresie posiadał tylko: jeden dowódca drużyny (z 30), sześciu dowódców plutonów (z 10), jeden dowódca kompanii (z dwóch) i jeden zastępca dowódcy kompanii (z dwóch). Niezbędne kursy specjalistyczne posiadali dowódcy realizowanych w tym czasie operacji policyjnych oraz Komendant KWP i jego zastępca. Doskonalenie lokalne OPP w 2019 r. odbywało się według planu. W 2020 r. odbywało się ono incydentalnie, a od sierpnia 2021 r. zostało zawieszona ze względu na służbę związaną z wprowadzeniem w województwie podlaskim stanu wyjątkowego.

OBSZAR
Opis stanu faktycznego

4. Przygotowanie i prowadzenie działań sił policyjnych z użyciem śpb w ramach operacji i akcji policyjnych

W okresie objętym kontrolą policjanci z garnizonu podlaskiego uczestniczyli w 72 akcjach policyjnych (49 akcji w 2019 r., 21 w 2020 r. i dwie w I półroczu 2021 r.) oraz realizowali zabezpieczenia w ramach trzech operacji policyjnych (w 2019 r.).

(akta kontroli str. 272-278)

Kierownik Sekcji Doboru i Doskonalenia Zawodowego Wydziału Kadr, Szkolenia i Obsługi Prawnej KWP wyjaśnił, że w KWP nie jest prowadzona szczegółowej ewidencji przypadków zastosowania śpb w ramach działań policyjnych w formie operacji i akcji policyjnych. Gromadzenia takich danych nie wymagała KGP.

(akta kontroli str. 26)

Badanie szczegółowe wybrane próby¹⁵ trzech operacji i dziewięciu akcji policyjnych przeprowadzonych na terenie województwa podlaskiego w latach 2020-2021, wykazało, że:

- zarządzenie operacji/akcji policyjnej każdorazowo następowało na podstawie pisemnej decyzji Komendanta KWP, komendantów miejskich lub powiatowych, która w szczególności określała cel operacji/akcji, imiennie dowódcę operacji/akcji oraz jego zastępcę do spraw taktyki działań, jak również warianty działań, rodzaj i zakres użycia lub wykorzystania śpb oraz tryb uzyskania zezwolenia na użycie tych środków;
- wyznaczeni dowódcy operacji/akcji byli: doświadczonymi funkcjonariuszami zajmującymi stanowiska komendantów lub zastępców komendy wojewódzkiej i komend miejskich i powiatowych. Dowódcy podczas działań byli samodzielni w swoich decyzjach – z raportów historii działania znajdujących się w Systemie Wspomagania Dowodzenia (SWD) brak jest zapisów wskazujących na ingerencją innych osób w łańcuch dowodzenia;
- operacje/akcje realizowane były na podstawie planów działania dowódcy operacji/akcji, które były kompletne, przygotowane przez szefów sztabów dowódców operacji/akcji i zatwierdzone przez dowódców operacji/akcji, zgodnie z zarządzeniem nr 23 Komendanta Głównego Policji z dnia 25 września 2014 r. *w sprawie metod i form przygotowania i realizacji działań Policji w związku ze zdarzeniami kryzysowymi*¹⁶, od dnia 1 sierpnia 2020 r. zgodnie z zarządzeniem nr 20 Komendanta Głównego Policji z dnia 13 lipca 2020 r. *w sprawie metod i form przygotowania i realizacji działań policyjnych w związku ze zdarzeniami szczególnymi*¹⁷;
- w planach działania wskazano, że decyzje o użyciu śpb podejmuje dowódca operacji/akcji;
- w planach działania operacji (trzech) przewidziano możliwość wezwania na miejsce zdarzenia funkcjonariuszy Samodzielnego Pododdziału Kontrterrorystycznego Policji (SPKP) – w żadnym przypadku nie zaszła potrzeba podjęcia takiej interwencji;
- w planach działania operacji zadanie przeprowadzenia odprawy powierzono zastępcy dowódcy akcji ds. taktyki (w raportach końcowych dwóch z trzech badanych operacji nie odnotowano faktu przeprowadzenia odpraw); w przypadku akcji przed każdą akcją odbywała się odprawa dowódców odcinków, a następnie odprawa dla pozostałych uczestników akcji; podczas odpraw wskazywano zadania przydzielone uczestnikom, omawiano działania zmierzające do zapobieżenia eskalacji zagrożeń; w zakresie postępowania z dziennikarzami wskazano kontakt dziennikarzy z rzecznikiem prasowym KWP; w dokumentacji operacji/akcji nie odnotowano, czy przed operacjami/akcjami były omawiane zasady przestrzegania praw człowieka, praw i wolności obywatelskich oraz czy wskazywano na apolityczność formacji i konieczność równego traktowania wszystkich stron sporu politycznego;

¹⁵ Za pomocą doboru celowego do badania wybrano wszystkie operacje przeprowadzone w badanym okresie oraz akcje policyjne dotyczące zabezpieczeń imprez masowych (meczów), zgromadzeń, protestów, imprez i uroczystości, w związku z organizacją których mogło dojść do zagrożenia życia i zdrowia, a także dla bezpieczeństwa i porządku publicznego.

¹⁶ Dz. Urz. KGP poz. 65

¹⁷ Dz. Urz. KGP poz. 35

- z raportów końcowych z operacji/akcji wynika, że zaangażowanie sił będących w dyspozycji było adekwatne do skali zagrożenia;
- podczas operacji/akcji wylegitymowano łącznie 869 osób, jedna osoba była podejrzana o popełnienie przestępstwa, a 172 o popełnienie wykroczenia; nie kierowano wniosków do sądu o rozpoznanie sprawy w trybie przyspieszonym; nałożono łącznie 129 mandatów i wobec dwóch osób zastosowano pouczenie;
- po każdym zabezpieczeniu dowódcy podoperacji lub odcinków przygotowywali raporty z działań, na podstawie których Dowódca Operacji/Akcji opracowywał raport końcowy (sprawozdanie) z całej operacji/akcji policyjnej; we wszystkich raportach zawarto zapisy, że operacje/akcje zostały przeprowadzone prawidłowo, lub, że nie stwierdzono uchybień w ich prowadzeniu; wnioski zostały sformułowane w dwóch raportach i dotyczyły doposażenia funkcjonariuszy w sprzęt łączności (mikrofony/słuchawki);
- koszty operacji policyjnych nie były ewidencjonowane na odrębnych kontach. Z wyjaśnień złożonych przez Naczelnika Wydziału Finansów wynika, że Wydział Finansów dysponuje informacjami o poniesionych kosztach zakwaterowania i wyżywienia funkcjonariuszy oddelegowanych z innych komend. „.../ Wysyłane jest również zapytanie o poniesione koszty do komend biorących udział w akcji. Po zebraniu danych sporządzane jest zestawienie poniesionych wydatków, zgodnie ze wzorem z decyzji Nr 266/220 KGP z dnia 25 września 2020 r. w sprawie prowadzenia rozliczeń finansowych związanych z kierowaniem policjantów do działań w ramach operacji policyjnych i przekazywane do Sztabu Policji.”
- podczas realizacji zabezpieczenia w prowadzonych operacjach funkcjonariusze pododdziałów zwartych byli umundurowani ćwiczebnie z wyposażeniem w środki łączności, ochrony osobistej oraz sprzęt specjalistyczny stosownie do wykonywanych zadań, biorący udział w operacjach policjanci ze służby kryminalnej byli ubrani cywilnie (oraz posiadali sprzęt dostosowany do powierzonych zadań), zaś inne służby biorące udział w operacji były w umundurowaniu służbowym z wyposażeniem do codziennie pełnionej służby; w przypadku prowadzonych akcji funkcjonariusze pododdziałów zwartych byli umundurowani ćwiczebnie z wyposażeniem w środki łączności, ochrony osobistej oraz sprzęt specjalistyczny stosownie do wykonywanych zadań, służby operacyjne – wyposażone w sprzęt łączności oraz śpb i broń palną stosownie do wykonywanych zadań, a funkcjonariusze z zabezpieczeń odcinków (np. odcinek osiedle lub kontrola i ruch) byli umundurowani ćwiczebnie z wyposażeniem jak do służby patrolowej oraz w sprzęt PZ (odcinek osiedle); (akta kontroli str. 279-324)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

KWP we właściwy sposób realizowała zabezpieczenie bezpieczeństwa i porządku publicznego podczas prowadzonych operacji i akcji związanych z wydarzeniami o charakterze masowym. Operacje i akcje policyjne były dowodzone przez doświadczonych funkcjonariuszy i w oparciu o rzetelnie przygotowane i zatwierdzone zgodnie z obowiązującymi przepisami plany operacji i akcji. We wszystkich operacjach i akcjach osiągnięto założone cele, jakimi najczęściej było zapewnienie ochrony życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami. Działania policyjne prowadzone były z poszanowaniem praw obywatelskich, zgodnie z zasadą stosowania jak najmniej inwazyjnych środków do osiągnięcia zamierzonego celu.

OBSZAR

5. Podejmowanie i przeprowadzanie interwencji z zastosowaniem śpb

Opis stanu
faktycznego

W KWP nie prowadzono statystyk i rejestrów dotyczących użycia śpb, za wyjątkiem informacji o użyciu paralizatorów i broni palnej. W roku 2020 i w I półroczu 2021 r. funkcjonariusze garnizonu podlaskiego użyli: 14 razy paralizatorów elektrycznych, w tym w 2020 r. osiem razy i w I półroczu 2021 r. sześć razy, w czterech zdarzeniach użyto broni palnej, w tym w dwóch w 2020 r. i w dwóch w I półroczu 2021 r. Wystąpił też jeden przypadek (w lutym 2021 r.) użycia psa służbowego jako śpb.

KWP nie prowadzono rejestrów lub statystyk zawierających informacje o stwierdzonych przypadkach zagrożenia życia lub zdrowia policjantów podczas interwencji wobec osób po spożyciu alkoholu lub środków odurzających i substancji psychotropowych, a także posiadających broń palną w kontrolowanym okresie. (akta kontroli str. 325-326)

Z wyjaśnień Kierownika Sekcji Doboru i Doskonalenia Zawodowego Wydziału Kadr, Szkolenia i Obsługi Prawnej KWP wynika, że podejmowane działania mające na celu zwiększenie bezpieczeństwa czynności interwencyjnych (fizycznego i prawnego), skuteczności i jakości wykonywanych czynności interwencyjnych w KWP koncentrowały się przede wszystkim na odpowiednim wyszkoleniu i przygotowaniu funkcjonariuszy. Działania te polegały m.in. na:

- w zakresie szkoleń – na zapoznaniu funkcjonariuszy z przepisami i wytycznymi dotyczącymi śpb i broni palnej oraz regularnym utrwalaniu tej wiedzy podczas doskonalenia lokalnego oraz ćwiczeniach z taktyki i techniki interwencji;
- w zakresie monitorowania wydarzeń nadzwyczajnych – w oparciu o system SWD co dobę generowany jest raport zbiorczy, który jest analizowany przez instruktorów z Sekcji Doboru i Doskonalenia Zawodowego, którzy na tej podstawie i przy wykorzystaniu m.in. zapisów kamer nasobnych, planują i przeprowadzają zajęcia lokalnego doskonalenia zawodowego;
- w zakresie organizacji służby – prowadzeniu odpraw do służby, podczas których zwracano uwagę na ewentualne zagrożenia i ewentualny dobór odpowiedniego śpb, sprawdzano wyposażenie funkcjonariuszy, przydzielaniu do służby doświadczonym funkcjonariuszom policjantów z małym doświadczeniem, bieżącym nadzorem nad sposobem pełnienia służby;
- w zakresie udzielania pomocy policjantom biorącym udział w zdarzeniach – funkcjonariuszom udzielano porad i konsultacji prawnych oraz udzielano pomocy emocjonalnej i psychologicznej. (akta kontroli: 327-335)

Analiza wybranej próby¹⁸ 20 interwencji, podczas których użyto śpb wykazała, że:

- w 19 przypadkach użyto śpb prawidłowo i zgodnie z prawem; w jednym przypadku stwierdzono nieprawidłowości w podczas przeprowadzanej interwencji polegające na: nieprzeprowadzeniu testu iskry w pobieranym paralizatorze oraz użyciu dwóch środków obezwładniających (gazu po wcześniejszym użyciu paralizatora), czym naruszono art. 24 ust. 3 ustawy o śpb. Z dwoma funkcjonariuszami przeprowadzającymi interwencję przeprowadzono rozmowy dyscyplinujące oraz skierowano zawiadomienie do Prokuratury Rejonowej, która odmówiła wszczęcia śledztwa;
- w 18 przypadkach podczas interwencji zachowane były zasady bezpieczeństwa funkcjonariuszy podejmujących interwencję; w dwóch przypadkach (uderzenie policjanta i ucieczka kierowcy z miejsca kontroli) stwierdzono, że użycie śpb było prawidłowe, jednak w jednym przypadku zalecono przeprowadzenie instruktażu na temat bezpieczeństwa oraz wzajemnej asekuracji podczas wykonywania czynności służbowych, a w drugim uznano, że prowadzony był nieskuteczny nadzór nad kontrolowaną kierowcą i zalecono przeprowadzenie rozmów dyscyplinujących z policjantami;
- poza jednym przypadkiem prawidłowo i terminowo sporządzana była dokumentacja z interwencji obejmująca m.in.: zapisy w notatkach służbowych i notatki w sprawie użycia śpb (wynikające z art. 54 ustawy o śpb i zawierające wymagane informacje); dokumentacja obejmował też notatki innych policjantów dotyczące interwencji, protokoły oględzin obrażeń, protokoły z przeprowadzonych badań trzeźwości policjantów, notatki i protokoły z oględzin zarejestrowanych materiałów wideo; w jednym przypadku stwierdzono, że zapisy w notatniku służbowym policjanta dotyczące zdarzenia są nieczytelne i bez istotnych informacji – z funkcjonariuszem przeprowadzono rozmowę instruktażową (podczas postępowania wyjaśniającego stwierdzono, że podejmowane czynności były zasadne i prawidłowe);

¹⁸ Do badania wybrano interwencje, w sprawie których prowadzone były postępowania wyjaśniające przez rzeczników dyscyplinarnych związane ze skargami złożonymi na przeprowadzoną interwencję.

	inne stwierdzone w przeprowadzonych postępowaniach wyjaśniających nieprawidłowości dotyczyły niezasadnego zlecenia przez dyżurnych KPP zatrzymania osoby (przeprowadzono rozmowę dyscyplinującą) oraz doprowadzenia do wytrzeźwienia (przeprowadzono rozmowy dyscyplinujące i szkolenie z zakresu wypełniania dokumentacji doprowadzenia). (akta kontroli: 336-340)
Stwierdzone nieprawidłowości OCENA CZĄSTKOWA	W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości Interwencje z zastosowaniem śpb były przeprowadzane z zasady prawidłowo i zgodnie z obowiązującymi przepisami. W wybranej losowo próbie 20 przypadków zastosowania śpb nieprawidłowości związane z zastosowaniem śpb wystąpiły tylko w jednym przypadku. Przestrzegano też zasad bezpieczeństwa funkcjonariuszy podejmujących interwencję (w 18 z 20 zbadanych przypadków), a stwierdzone w dwóch przypadkach nieprawidłowości dotyczyły niezachowania odpowiedniego nadzoru nad osobą kontrolowaną i niewłaściwej wzajemnej asekuracji policjantów. Stwierdzone nieprawidłowości były wykorzystywane do przeprowadzenia rozmów dyscyplinujących z policjantami oraz instruktą w ramach doskonalenia zawodowego. We właściwy sposób sporządzana też była dokumentacja związana z użyciem podczas interwencji śpb.
OBSZAR	6. Odpowiedzialność dyscyplinarna z tytułu nieprawidłowego stosowania śpb. Pomoc psychologiczna i prawna udzielana policjantom. Rozpatrywanie oraz załatwianie skarg obywateli i instytucji na działania Policji i zachowanie policjantów.
Opis stanu faktycznego	6.1. Odpowiedzialność dyscyplinarna z tytułu nieprawidłowego stosowania śpb.
	W latach 2019-2021 (do 30 lipca 2021 r.) w jednostkach Policji z terenu garnizonu podlaskiego przeprowadzono łącznie 54 postępowania wyjaśniające dotyczące zastosowania przez funkcjonariuszy śpb. W ich efekcie wszczęto osiem postępowań dyscyplinarnych, z których:
	- cztery dotyczyły użycia broni palnej, z których dwa (w 2019 r. i w 2020 r.) zakończyły się ukaraniem ostrzeżeniem o niepełnej przydatności do służby na zajmowanym stanowisku; W przypadku zdarzenia z 2019 r. Prokuratura skierowała do Sądu akt oskarżenia przeciwko funkcjonariuszowi zarzucając mu przekroczenie uprawnień dotyczących użycia broni (funkcjonariusz użył broni wobec uciekającego poszukiwanego poszkodowanego przed dokonaniem jego formalnego zatrzymania) i zranienie zatrzymywanego. Sąd warunkowo umorzył postępowanie wobec oskarżonego, zasądzając trzy tysiące złotych nawiazki na rzecz poszkodowanego oraz pięć tysięcy złotych świadczenia pieniężnego na cel społeczny. W pozostałych przypadkach użycie broni palnej nie spowodowało obrażeń; - dwa dotyczyły użycia siły fizycznej i zakończyły się ostrzeżeniem o niepełnej przydatności do służby na zajmowanym stanowisku; - dwa dotyczyły nieprawidłowego użycia kajdanek i zakończyły się ostrzeżeniami o niepełnej przydatności do służby; - trzy dotyczyły użycia chemicznych środków obezwładniających, z czego jedno postępowanie zakończyło uznaniem winy funkcjonariusza i odstąpieniem od ukarania, jedno ostrzeżeniem o niepełnej przydatności do służby i jedno przeniesieniem na niższe stanowisko służbowe. (akta kontroli str. 341-372)
	W latach 2019-2020 i w I półroczu 2021 r. na terenie garnizonu podlaskiego nie stwierdzono bezprawnego użycia broni wobec osób, do których nie stosuje się śpb (kobiety o widocznej ciąży, osób, których wygląd wskazuje na wiek do 13 lat lub o widocznej niepełnosprawności). (akta kontroli str. 368)
	Kierownik Sekcji Doboru i Doskonalenia Zawodowego Wydziału Kadr, Szkolenia i Obsługi Prawnej KWP w złożonych wyjaśnieniach podał, że działania w zakresie kształtowania

świadomości prawnej wśród funkcjonariuszy, rozumianej jako świadomość własnych praw, jak i konsekwencje za naruszanie praw innych oraz mające na celu inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć służących poprawie respektowania praw i wolności człowieka oraz przestrzegania etyki zawodowej i bezpieczeństwa funkcjonariuszy w związku ze stosowaniem śpb były realizowane przede wszystkim podczas szkoleń prowadzonych przez Zespół ds. Ochrony Praw Człowieka KWP w Białymstoku, których tematami były: „Przywracanie standardów etycznego postępowania policjantów wobec niepożądanego zjawisk w służbie”, „Prawa człowieka w aspekcie przeciwdziałania torturom i nieludzkiemu, poniżającemu traktowaniu lub karaniu”, „Równe traktowanie i przeciwdziałanie dyskryminacji”. (akta kontroli str. 335)

W ramach kontroli wewnętrznej przeprowadzona została jedna kontrola związana z wykorzystaniem śpb. Wydział Kontroli KWP skontrolował w KPP w Zambrowie „Prawidłowość wykorzystania i stosowania środków przymusu bezpośredniego na przykładzie przedmiotów przeznaczonych do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej”. Dokonane podczas kontroli ustalenia i stwierdzone nieprawidłowości i uchybienia dotyczyły przede wszystkim nieprzeszkolenia dwóch przełożonych użytkowników paralizatorów w zakresie nadzoru nad ich wykorzystaniem, niewykonania w pięciu przypadkach testu iskry w pobieranych paralizatorach i nieprawidłowości związanych z wdrożeniem dokumentacji wykorzystania paralizatorów wynikającej z wytycznych nr 4 Komendanta Głównego Policji z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie wybranych procedur i sposobu sprawowania nadzoru nad postępowaniem policjantów lub innych wyznaczonych osób z przedmiotami przeznaczonymi do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej, pozostającymi na wyposażeniu Policji¹⁹. Wydano ocenę pozytywną z nieprawidłowościami oraz sformułowano wnioski dotyczące: wdrożenia działań służbowych, o których mowa w § 11 Zarządzenie Nr 30 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 grudnia 2013 r. w sprawie funkcjonowania organizacji hierarchicznej w Policji²⁰, wydania decyzji wprowadzającej do użytku służbowego przez upoważnione osoby „Polityki ochrony danych osobowych systemu audiowizualnego paralizatorów SAP” i „Instrukcji zarządzania Systemem Audiowizualnym Paralizatorów SAP”, ponownego opracowania i zatwierdzenia wykazu użytkowników i osób uprawnionych do pobierania paralizatorów, osób odpowiedzialnych za wydawanie, przyjmowanie oraz przechowywanie paralizatorów, obsługę zarejestrowanego materiału audio-video i obsługę techniczną urządzeń, przeprowadzenie instruktaży i zajęć doskonalących oraz wzmoczenia nadzoru nad czynnościami związanymi z użytkowaniem paralizatorów. (akta kontroli str. 380-412)

6.2. Rozpatrywanie oraz załatwianie skarg obywateli i instytucji na działania Policji i zachowanie policjantów.

W okresie od 1 stycznia 2019 r. do 30 czerwca 2021 r. wpłynęło 50 skarg dotyczących stosowania śpb. We wszystkich przypadkach zarzuty zostały uznane za niepotwierdzone, a w 25 przypadkach skargi zostały przekazane do Prokuratury lub Sądu.

Przeprowadzona analiza 21 losowo wybranych postępowań skargowych wykazała, że:

- skargi zostały terminowo rozpatrzone przez uprawnione podmioty,
- z przeprowadzonych postępowań skargowych zostały sporządzone stosowne sprawozdania,
- zgłaszane zostały w wyczerpujący sposób zbadane,
- w przypadku wpływu skargi było wszczynane postępowanie wyjaśniające, podczas którego analizowano wszelką dostępną dokumentację, m.in. notatniki służbowe funkcjonariuszy, notatki służbowe, zeznania świadków, protokoły doprowadzenia w celu wytrzeźwienia, dokumentację zatrzymania osób, protokoły z przeprowadzonych badań trzeźwości oraz zabezpieczone nagrania kamer nasobnych funkcjonariuszy i zapisy monitoringu,

¹⁹ Dz. Urz. KGP z 2018 r., poz. 82.

²⁰ Dz. Urz. KGP z 2013 r., poz. 99.

- w sprawozdaniach z przeprowadzonych postępowań formułowano wnioski, dotyczące np. przeprowadzenia rozmów dyscyplinujących z funkcjonariuszami, udzielenia ponownego instruktażu użytkownikom kamer nasobnych lub instruktażu dotyczącego wzajemnej asekuracji przez funkcjonariuszy podczas interwencji.

(akta kontroli str. 336-340, 413-425)

Informacje inne niż skargi o nieprawidłowościach w postępowaniu ze śpb były gromadzone w KWP na podstawie decyzji nr 95 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 10 lipca 2014 r. *w sprawie wprowadzenia do stosowania w Policji i Straży Granicznej „Wytycznych w zakresie zasad i trybu przekazywania informacji skargowych i pozaskargowych przez Policję oraz Straż Graniczną do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych”* (do 21 stycznia 2021 r.) oraz decyzji nr 3 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 stycznia 2021 r. *w sprawie wprowadzenia do stosowania w Policji i Straży Granicznej „Wytycznych w zakresie zasad i trybu przekazywania informacji skargowych i pozaskargowych przez Policję oraz Straż Graniczną do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji* (obowiązująca od 22 stycznia 2021 r.). Zebrane dane były przekazywano na podstawie tych regulacji z poszczególnych komend miejskich i powiatowych do koordynatora w KWP, który przekazywał je do Biura Kontroli KGP. (akta kontroli str. 380)

W sprawie wpływających do jednostek Policji w województwie podlaskim informacji z mediów, zapytań z organizacji pozarządowych lub Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczących ewentualnych nieprawidłowości przy stosowaniu śpb I Zastępca Komendanta Wojewódzkiego wyjaśnił, że sprawy takie są analizowane, a w przypadkach wymagających odpowiedzi jest ona w wyczerpujący sposób udzielana, jednak nie stanowią one podstawy do wszczęcia postępowań wyjaśniających. (dowód akta kontroli str. 426)

6.3. Pomoc psychologiczna i prawna udzielana policjantom.

Od 1 stycznia 2019 r. do 30 czerwca 2021 r. pomocy psychologicznej Sekcja Psychologów KWP udzieliła 15 policjantom biorącym udział w zdarzeniach z użyciem lub wykorzystaniem śpb, w tym czterem policjantom, którzy uczestniczyli w zdarzeniach, podczas których użyto broni palnej. Dwóm z nich pomocy udzielono dwukrotnie – bezpośrednio po zdarzeniu w ramach pierwszej pomocy emocjonalnej oraz w dniach następujących po zdarzeniu, a dwóch pomoc otrzymało następnego dnia po zdarzeniu. Z wyjaśnień złożonych przez Kierownika Sekcji Psychologów wynika, że spotkania miały charakter *„.../ przede wszystkim „wentylujący” tzn. powodujący obniżenie napięcia emocjonalnego związanego ze zdarzeniem. Wszyscy z policjantów otrzymali ofertę dalszej pomocy oraz możliwości kontaktu z psychologami /.../”* Każdy z policjantów zgłosił się do psychologa *„.../ z własnej woli, z pełnym przyzwoleniem i wiedzą przełożonych, którzy wykazali inicjatywę w zakresie podjęcia przez ich podwładnych kontaktu z psychologami /.../”* (akta kontroli str. 427-428)

W okresie od 1 stycznia 2019 r. do 31 października 2021 r. 691 funkcjonariuszy w trakcie wykonywania czynności służbowych zostało pokrzywdzonych przestępstwem, o którym mowa w art. 222, 223 oraz 226 kodeksu karnego²¹. Żaden z funkcjonariuszy nie zwracał się z wnioskiem o zapewnienie ochrony prawnej w postępowaniach karnych dotyczących tych spraw. Żaden z funkcjonariuszy nie skorzystał też z przewidzianej przepisami ustawy z dnia 14 sierpnia 2020 r. *o szczególnych rozwiązaniach dotyczących wsparcia służb mundurowych*²² możliwości zwrotu kosztów poniesionych na ochronę prawną.

(akta kontroli str. 429)

Stwierdzone
nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

NIK ocenia pozytywnie terminowość załatwianych skarg w sprawach związanych z użyciem przez funkcjonariuszy śpb, dokumentowanie postępowań skargowych w sprawozdaniach oraz analizowanie zebranego w ich toku materiału dowodowego. Podejmowano też właściwe działania w celu wyjaśnienia zdarzeń i ukarania funkcjonariuszy, którzy dopuścili się przewinień dyscyplinarnych związanych z użyciem śpb. Wyniki przeprowadzonych

²¹ Ustawa z 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny Dz.U. z 2020 r., poz. 1444 t.j.

²² Dz.U. z 2020 r., poz. 1610.

postępowañ wyjaśniających były w uzasadnionych przypadkach wykorzystywane jako materiał szkoleniowy w procesie doskonalenia zawodowego lub też do przeprowadzenia rozmów dyscyplinujących z funkcjonariuszami w celu zapobiegania, wykrywania i korygowania nieprawidłowości związanych ze stosowaniem śpb. Udzielana policjantom pomoc psychologiczna była łatwo i szybko dostępna. KWP zapewniła też możliwość skorzystania przez pokrzywdzonych przestępstwem funkcjonariuszy z pomocy prawnej, z której policjanci nie korzystali.

V. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o przestrzeganie wymogów formalnych przy wyznaczaniu przez Komendanta Wojewódzkiego dowództwa nieetatowego oddziału prewencji.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

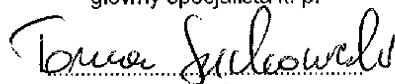
Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

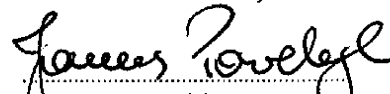
Białystok, dnia 10 listopada 2021 r.

Kontrolerzy:

Tomasz Suchowierski
główny specjalista k. p.

podpis

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
Janusz Pawełczyk

podpis